

Act

Chapter 7

Swahili Interlinear

Reference: Swahili Biblica Neno

1 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς, Εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει?
Akasema lakini -yule kuhani-mkuu Je mambo-haya hivyo ni
[G3004](#) [G1161](#) [G3588](#) [G0749](#) [G1487](#) [G3778](#) [G3779](#) [G2192](#)

Ndipo kuhani mkuu akamuuliza Stefano, "Je, mashtaka haya ni ya kweli?"

2 ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες, ἀδελφοί, καὶ πατέρες, ἀκούσατε! Ὁ Θεὸς
-huyu lakini alisema Wanaume ndugu na baba sikilizeni -Huyo Mungu
[G3588](#) [G1161](#) [G5346](#) [G0435](#) [G0080](#) [G2532](#) [G3962](#) [G0191](#) [G3588](#) [G2316](#)

τῆς δόξης ὧφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅτι ἐν τῇ
-wa utukufu alijionyesha kwa baba yetu Ibrahimu alipokuwa katika -ile
[G3588](#) [G1391](#) [G3708](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G0011](#) [G1510](#) [G1722](#) [G3588](#)

Μεσοποταμίας, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν,
Mesopotamia kabla-ya au kukaa yeye katika Harani
[G3318](#) [G4250](#) [G2228](#) [G2730](#) [G0846](#) [G1722](#) [G5488](#)

Stefano akajibu, "Ndugu zangu na baba zangu, nisikilizeni! Mungu wa utukufu alimtokea baba yetu Abrahamu, alipokuwa bado yuko Mesopotamia, kabla hajaishi Harani,

3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς
na akasema kwake yeye Toka kutoka -ile nchi yako na [kutoka] -ile
[G2532](#) [G3004](#) [G4314](#) [G0846](#) [G1831](#) [G1537](#) [G3588](#) [G1093](#) [G4771](#) [G2532](#) [G1537](#) [G3588](#)

συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω.
jamaa yako na njoo katika -ile nchi ambayo popote wewe nitakuonyesha
[G4772](#) [G4771](#) [G2532](#) [G1204](#) [G1519](#) [G3588](#) [G1093](#) [G3739](#) [G0302](#) [G4771](#) [G1166](#)

akamwambia, 'Ondoka kutoka nchi yako na kutoka kwa jamii yako, uende hadi nchi nitakayokuonyesha.'

4 τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων, κατώκησεν ἐν Χαρράν, κακεῖθεν
ndipo akitoka kutoka nchi ya-Wakaldayo alikaa katika Harani na-kutoka-hapo
[G5119](#) [G1831](#) [G1537](#) [G1093](#) [G5466](#) [G2730](#) [G1722](#) [G5488](#) [G2547](#)

μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετώκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν
baada-ya -hilo kufa -yule baba yake alimhamisha yeye katika -hii nchi
[G3326](#) [G3588](#) [G0599](#) [G3588](#) [G3962](#) [G0846](#) [G3351](#) [G0846](#) [G1519](#) [G3588](#) [G1093](#)

ταύτην, εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε.
hii ndani-ya ambayo ninyi sasa mnakaa
[G3778](#) [G1519](#) [G3739](#) [G4771](#) [G3568](#) [G2730](#)

"Hivyo aliondoka katika nchi ya Wakaldayo akaenda kukaa Harani. Baada ya kifo cha baba yake, Mungu akamtoa huko akamleta katika nchi hii ambayo mnaishi sasa.

5 καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός;
na hakumpa alimpa yeye urithi ndani-yake hiyo wala hatua ya-mguu
[G2532](#) [G3756](#) [G1325](#) [G0846](#) [G2817](#) [G1722](#) [G0846](#) [G3761](#) [G0968](#) [G4228](#)

καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματι
lakini aliahidi kumpa yeye kuwa milki hiyo na kwa uzao
[G2532](#) [G1861](#) [G1325](#) [G0846](#) [G1519](#) [G2697](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3588](#) [G4690](#)

αὐτοῦ μετ’ αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.
wake baada-ya yeye ingawa-hakuwa-na akiwa-na yeye mtoto
[G0846](#) [G3326](#) [G0846](#) [G3756](#) [G1510](#) [G0846](#) [G5043](#)

Mungu hakumpa urithi wowote katika nchi hii, hakumpa hata mahali pa kuweka wayo mmoja. Bali Mungu alimwahidi kuwa yeye na uzao wake baada yake wangeirithi hii nchi, ingawa wakati huo Abrahamu hakuwa na mtoto.

6 ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ Θεός: ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ
alisema lakini hivyo -huyo Mungu kwamba itakuwa -huo uzao wake
[G2980](#) [G1161](#) [G3779](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3754](#) [G1510](#) [G3588](#) [G4690](#) [G0846](#)

πάροικον ἐν γῆ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ, καὶ κακώσουσιν
wageni katika nchi ya-kigeni na watawafanya-watumwa wao na watawatesa
[G3941](#) [G1722](#) [G1093](#) [G0245](#) [G2532](#) [G1402](#) [G0846](#) [G2532](#) [G2559](#)

ἔτη τετρακόσια;
miaka mia-nne
[G2094](#) [G5071](#)

Mungu akasema naye hivi: ‘Wazao wako watakuwa wageni kwenye nchi ambayo si yao, nao watafanywa watumwa na kuteswa kwa miaka mia nne.’

7 καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύουσιν, κρινῶ ἐγώ, ὁ Θεός
na -hilo taifa ambalo kama watalifanyia-utumwa nitalihukumu mimi -huyo Mungu
[G2532](#) [G3588](#) [G1484](#) [G3739](#) [G1437](#) [G1398](#) [G2919](#) [G1473](#) [G3588](#) [G2316](#)

εἶπεν; καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύουσίν μοι ἐν τῷ
alisema na baada-ya haya watatoka na wataniabudu mimi katika -hilo
[G3004](#) [G2532](#) [G3326](#) [G3778](#) [G1831](#) [G2532](#) [G3000](#) [G1473](#) [G1722](#) [G3588](#)

τόπῳ τούτῳ.
mahali hili
[G5117](#) [G3778](#)

Mungu akasema, ‘Lakini mimi nitaliadhibu taifa watakalolitimikia kama watumwa, na baadaye watatoka katika nchi hiyo na wataniabudu mahali hapa.’

8 καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς; καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ,
na akampa yeye agano la-tohara na hivyo akamzaa -yule Isaka
[G2532](#) [G1325](#) [G0846](#) [G1242](#) [G4061](#) [G2532](#) [G3779](#) [G1080](#) [G3588](#) [G2464](#)

καὶ περιέτεμεν αὐτόν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ; καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ,
na akamtahiri yeye katika siku -ile ya-nane na Isaka -yule Yakobo
[G2532](#) [G4059](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2250](#) [G3588](#) [G3590](#) [G2532](#) [G2464](#) [G3588](#) [G2384](#)

καὶ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.
na Yakobo -wale kumi-na-wawili wazazi-wakuu
[G2532](#) [G2384](#) [G3588](#) [G1427](#) [G3966](#)

Ndipo akampa Abrahamu Agano la tohara. Naye Abrahamu akamzaa Isaki na kumtahiri siku ya nane. Baadaye Isaki akamzaa Yakobo, naye Yakobo akawazaa wale wazee wetu kumi na wawili.

9 καὶ οἱ πατριάρχαι, ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ, ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον.
 Na -wale wazazi-wakuu wakimwonea-wivu -yule Yosefu walimuza katika Misri
[G2532](#) [G3588](#) [G3966](#) [G2206](#) [G3588](#) [G2501](#) [G0591](#) [G1519](#) [G0125](#)

καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ,
 lakini alikuwa -huyo Mungu pamoja-na yeye
[G2532](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3326](#) [G0846](#)

“Kwa sababu wazee wetu walimwonea wivu Yosefu ndugu yao, walimuza kama mtumwa huko Misri. Lakini Mungu alikuwa pamoja naye.

10 καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ; καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
 na alimwoko a yeye kutoka zote -za dhiki zake na akampa yeye
[G2532](#) [G1807](#) [G0846](#) [G1537](#) [G3956](#) [G3588](#) [G2347](#) [G0846](#) [G2532](#) [G1325](#) [G0846](#)

χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραῶ, βασιλέως Αἰγύπτου; καὶ κατέστησεν αὐτὸν
 neema na hekima mbele-ya Farao mfalme wa-Misri na akamweka yeye
[G5485](#) [G2532](#) [G4678](#) [G1726](#) [G5328](#) [G0935](#) [G0125](#) [G2532](#) [G2525](#) [G0846](#)

ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ [ἐφ'] ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ.
 kiongozi juu-ya Misri na [juu-ya] yote -hiyo nyumba yake
[G2233](#) [G1909](#) [G0125](#) [G2532](#) [G1909](#) [G3650](#) [G3588](#) [G3624](#) [G0846](#)

Akamwoko a kutoka mateso yote yaliyompata, tena akampa kibali na hekima aliposimama mbele ya Farao, mfalme wa Misri, ambaye alimweka kuwa mtawala juu ya Misri na juu ya jumba lote la kifalme.

11 ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χανάαν, καὶ θλίψις
 ikaja lakini njaa juu-ya yote -hiyo Misri na Kanaani na dhiki
[G2064](#) [G1161](#) [G3042](#) [G1909](#) [G3650](#) [G3588](#) [G0125](#) [G2532](#) [G5477](#) [G2532](#) [G2347](#)

μεγάλη, καὶ οὐχ ἡῦρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν.
 kuu na hawakupata walipata chakula -wale baba zetu
[G3173](#) [G2532](#) [G3756](#) [G2147](#) [G5527](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#)

“Basi kukawa na njaa katika nchi yote ya Misri na Kanaani, ikasababisha dhiki kubwa, nao baba zetu wakawa hawana chakula.

12 ἀκούσας δὲ Ἰακώβ, ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον, ἐξαπέστειλεν τοὺς
 akisikia lakini Yakobo kuwa-kuna nafaka katika Misri aliwatuma -wale
[G0191](#) [G1161](#) [G2384](#) [G1510](#) [G4621](#) [G1519](#) [G0125](#) [G1821](#) [G3588](#)

πατέρας ἡμῶν πρῶτον;
 baba zetu mara-ya-kwanza
[G3962](#) [G1473](#) [G4412](#)

Lakini Yakobo aliposikia kwamba kuna nafaka huko Misri, aliwatuma baba zetu, wakaenda huko kwa mara yao ya kwanza.

13 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ, ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ
 na katika -ile ya-pili alitambuliwa Yosefu na ndugu zake na
[G2532](#) [G1722](#) [G3588](#) [G1208](#) [G0319](#) [G2501](#) [G3588](#) [G0080](#) [G0846](#) [G2532](#)

φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραῶ τὸ γένος [τοῦ] Ἰωσήφ.
 ikajulikana ikawa kwa Farao -huo ukoo [-wa] Yosefu
[G5318](#) [G1096](#) [G3588](#) [G5328](#) [G3588](#) [G1085](#) [G3588](#) [G2501](#)

Walipokwenda mara ya pili, Yosefu alijitambulisha kwa ndugu zake, nao ndugu zake Yosefu wakajulishwa kwa Farao.

14 ἀποστείλας δὲ, Ἰωσήφ μετεκαλέσατο Ἰακώβ, τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν
 akituma lakini Yosefu aliwaita Yakobo -yule baba yake na yote
[G0649](#) [G1161](#) [G2501](#) [G3333](#) [G2384](#) [G3588](#) [G3962](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3956](#)

τὴν συγγένειαν, ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε.
 -hiyo jamaa wakiwa nafsi sabini na-tano
[G3588](#) [G4772](#) [G1722](#) [G5590](#) [G1440](#) [G4002](#)

Ndipo Yosefu akawatuma kumleta Yakobo baba yake pamoja na jamaa yake yote, jumla yao walikuwa watu sabini na watano.

15 καὶ κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐτελεύτησεν, αὐτὸς καὶ
 na akashuka Yakobo kwenda Misri na akafa yeye-mwenyewe na
[G2532](#) [G2597](#) [G2384](#) [G1519](#) [G0125](#) [G2532](#) [G5053](#) [G0846](#) [G2532](#)

οἱ πατέρες ἡμῶν,
 -wale baba zetu
[G3588](#) [G3962](#) [G1473](#)

Hivyo Yakobo akaenda Misri ambako yeye na baba zetu walifia.

16 καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι, ᾧ
 na walihamishwa kwenda Shekemu na waliwekwa katika -hilo kaburi ambalo
[G2532](#) [G3346](#) [G1519](#) [G4966](#) [G2532](#) [G5087](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3418](#) [G3739](#)

ὠνήσατο Ἄβραάμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμώρ ἐν
 alinunua Ibrahimu kwa-bei ya-fedha kutoka-kwa -wale wana wa-Hamori katika
[G5608](#) [G0011](#) [G5092](#) [G0694](#) [G3844](#) [G3588](#) [G5207](#) [G1697](#) [G1722](#)

Συχέμ.
 Shekemu
[G4966](#)

Miili yao ilirudishwa Shekemu na kuzikwa katika kaburi ambalo Abrahamu alinunua kutoka kwa wana wa Hamori kwa kiasi fulani cha fedha.

17 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας, ἦς ὠμολόγησεν ὁ
 Wakati lakini ulikaribia -huo wakati -wa ahadi ambayo aliahidi -huyo
[G2531](#) [G1161](#) [G1448](#) [G3588](#) [G5550](#) [G3588](#) [G1860](#) [G3739](#) [G3670](#) [G3588](#)

Θεὸς τῷ Ἄβραάμ, ἠϋξήσεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ,
 Mungu kwa Ibrahimu waliongezeka -hao watu na wakazidishwa katika Misri
[G2316](#) [G3588](#) [G0011](#) [G0837](#) [G3588](#) [G2992](#) [G2532](#) [G4129](#) [G1722](#) [G0125](#)

"Lakini wakati ulipokuwa unakaribia wa kutimizwa kwa ile ahadi ambayo Mungu alikuwa amempa Abrahamu, watu wetu walizidi kuongezeka sana huko Misri.

18 ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ
 hadi wakati alisimama mfalme mwingine juu-ya Misri ambaye hakumjua
[G0891](#) [G3739](#) [G0450](#) [G0935](#) [G2087](#) [G1909](#) [G0125](#) [G3739](#) [G3756](#)

ἦδει τὸν Ἰωσήφ.
 alimjua -yule Yosefu
[G1492](#) [G3588](#) [G2501](#)

Ndipo mfalme mwingine ambaye hakujua lolote kuhusu Yosefu akatawala Misri.

19 οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας [ἡμῶν], τοῦ
 huyu akiwalaghai -huo ukoo wetu aliwatesa -wale baba [zetu] kwa
[G3778](#) [G2686](#) [G3588](#) [G1085](#) [G1473](#) [G2559](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G3588](#)

ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι.
 kufanya -wale watoto kutupwa wao ili -hilo wasishi kuishi
[G4160](#) [G3588](#) [G1025](#) [G1570](#) [G0846](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3361](#) [G2225](#)

Huyu mfalme akawatendea watu wetu hila na kuwatesa baba zetu kwa kuwalazimisha wawatupe watoto wao wachanga ili wafe.

20 Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ; ὃς
 Katika -huo wakati alizaliwa Musa na alikuwa mzuri kwa Mungu ambaye
[G1722](#) [G3739](#) [G2540](#) [G1080](#) [G3475](#) [G2532](#) [G1510](#) [G0791](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3739](#)

ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός.
 alilelewa miezi mitatu katika -hiyo nyumba -ya baba
[G0397](#) [G3376](#) [G5140](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3624](#) [G3588](#) [G3962](#)

“Wakati huo Mose alizaliwa, naye hakuwa mtoto wa kawaida. Akalelewa nyumbani kwa baba yake kwa muda wa miezi mitatu.

21 ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ, ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραῶ, καὶ
 alipotupwa lakini yeye alimchukua yeye -yule binti wa-Farao na
[G1620](#) [G1161](#) [G0846](#) [G0337](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2364](#) [G5328](#) [G2532](#)

ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν.
 akamlea yeye kwake-mwenyewe kuwa mwana
[G0397](#) [G0846](#) [G1438](#) [G1519](#) [G5207](#)

Waliposhindwa kumficha zaidi, wakamweka nje mtoni na binti Farao akamchukua akamtunza kama mtoto wake mwenyewe.

22 καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς [ἐν] πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων; ἦν δὲ
 na akafundishwa Musa [katika] yote hekima ya-Wamisri alikuwa lakini
[G2532](#) [G3811](#) [G3475](#) [G1722](#) [G3956](#) [G4678](#) [G0124](#) [G1510](#) [G1161](#)

δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ.
 hodari katika maneno na matendo yake
[G1415](#) [G1722](#) [G3056](#) [G2532](#) [G2041](#) [G0846](#)

Mose akafundishwa hekima yote ya Wamisri, akawa mtu hodari kwa maneno na matendo.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσερακονταετής χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν
 Wakati lakini ilitimizwa kwake miaka-arobaini umri iliinuka katika -huo
[G5613](#) [G1161](#) [G4137](#) [G0846](#) [G5063](#) [G5550](#) [G0305](#) [G1909](#) [G3588](#)

καρδίαν αὐτοῦ, ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ, τοὺς υἱούς Ἰσραήλ;
 moyo wake kuwatembelea -wale ndugu zake -wale wana wa-Israeli
[G2588](#) [G0846](#) [G1980](#) [G3588](#) [G0080](#) [G0846](#) [G3588](#) [G5207](#) [G2474](#)

“Mose alipokuwa na umri wa miaka arobaini aliamua kuwatembelea ndugu zake Waisraeli.

24 καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον, ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ
 na akiona mtu-fulani akionewa alimsaidia na akafanya kisasi kwa-yule
[G2532](#) [G3708](#) [G5100](#) [G0091](#) [G0292](#) [G2532](#) [G4160](#) [G1557](#) [G3588](#)

καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον.
 aliyeonewa akimpiga -yule Mmisri
[G2669](#) [G3960](#) [G3588](#) [G0124](#)

Aliona mmoja wao akidhulumiwa na Mmisri, akamtetea yule aliyeonewa, akampiga yule Mmisri akamuua kulipiza kisasi.

25 ἐνόμιζεν δὲ, συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς [αὐτοῦ], ὅτι ὁ Θεὸς διὰ
 alidhani lakini wataelewa -wale ndugu [zake] kwamba -huyo Mungu kupitia
[G3543](#) [G1161](#) [G4920](#) [G3588](#) [G0080](#) [G0846](#) [G3754](#) [G3588](#) [G2316](#) [G1223](#)

χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς. οἱ δὲ οὐ συνῆκαν.
 mkono wake anawapa wokonu wao wao lakini hawakuelewa walielewa
[G5495](#) [G0846](#) [G1325](#) [G4991](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1161](#) [G3756](#) [G4920](#)

Mose alidhani kuwa ndugu zake wangetambua kwamba Mungu anatumia ili kuwaokoa, lakini wao hawakuelewa.

26 τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ, ὥφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ
 katika na-pia ifuatayo siku alijitokeza kwao wakipigana na
[G3588](#) [G5037](#) [G1966](#) [G2250](#) [G3708](#) [G0846](#) [G3164](#) [G2532](#)

συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπὼν, Ἴνδρες, ἀδελφοί ἐστε.
 alijaribu-kuwapatanisha wao katika amani akisema Wanaume ndugu ni
[G4900](#) [G0846](#) [G1519](#) [G1515](#) [G3004](#) [G0435](#) [G0080](#) [G1510](#)

ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους?
 kwa-nini kwa-nini mnadhuriana wenyewe
[G2443](#) [G5101](#) [G0091](#) [G0240](#)

Siku iliyofuata Mose aliwakuta Waisraeli wawili wakigombana, akajaribu kuwapatanisha kwa kuwaambia, 'Enyi watu, ninyi ni ndugu, mbona mnataka kudhulumiana?'

27 ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπόσατο αὐτὸν, εἰπὼν, Τίς σε
 -yule lakini aliyemdhuru -yule jirani alimsukuma yeye akisema Nani wewe
[G3588](#) [G1161](#) [G0091](#) [G3588](#) [G4139](#) [G0683](#) [G0846](#) [G3004](#) [G5101](#) [G4771](#)

κατέστησεν, ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν?
 alikuweka mtawala na hakimu juu-yetu sisi
[G2525](#) [G0758](#) [G2532](#) [G1348](#) [G1909](#) [G1473](#)

"Lakini yule mtu aliyekuwa akimdhulumu mwenzake akamsukuma Mose kando, akamuuliza, 'Ni nani aliyekufanya mtawala na mwamuzi juu yetu?'

28 μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν
 Je kuniua mimi wewe unataka jinsi njia ulivyomuua jana -yule
[G3361](#) [G0337](#) [G1473](#) [G4771](#) [G2309](#) [G3739](#) [G5158](#) [G0337](#) [G5504](#) [G3588](#)

Αἰγύπτου?
 Mmisri
[G0124](#)

Je, unataka kuniua kama ulivyomuua yule Mmisri jana?'

29 ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν
 akakimbia lakini Musa kwa -hilo neno hili na akawa mgeni katika
[G5343](#) [G1161](#) [G3475](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3056](#) [G3778](#) [G2532](#) [G1096](#) [G3941](#) [G1722](#)

γῆ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.
 nchi ya-Midiani ambako alizaa wana wawili
[G1093](#) [G3099](#) [G3757](#) [G1080](#) [G5207](#) [G1417](#)

Mose aliposikia maneno haya, alikimbilia huko Midiani alikokaa kama mgeni, naye akapata watoto wawili wa kiume.

30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ
 Na zilipotimia miaka arobaini alijitokeza kwake katika -ile jangwa -la
[G2532](#) [G4137](#) [G2094](#) [G5062](#) [G3708](#) [G0846](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2048](#) [G3588](#)

ὄρους Σινᾶ, ἄγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάρου.
 mlima Sinai malaika katika mwali wa-moto wa-kichaka
[G3735](#) [G4614](#) [G0032](#) [G1722](#) [G5395](#) [G4442](#) [G0942](#)

“Basi baada ya miaka arobaini kupita, malaika wa Mungu akamtokea Mose jangwani karibu na Mlima Sinai katika kichaka kilichokuwa kinawaka moto.

31 ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν, ἐθαύμαζεν τὸ ὄραμα; προσερχομένου δὲ αὐτοῦ
 -huyu lakini Musa akiona alistaajabu -hilo ono akikaribia lakini yeye
[G3588](#) [G1161](#) [G3475](#) [G3708](#) [G2296](#) [G3588](#) [G3705](#) [G4334](#) [G1161](#) [G0846](#)

κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ Κυρίου:
 kuangalia ikaja sauti ya-Bwana
[G2657](#) [G1096](#) [G5456](#) [G2962](#)

Alipoona mambo haya, alishangaa yale maono. Aliposogea ili aangalie kwa karibu, akaisikia sauti ya Bwana, ikisema:

32 Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ,
 Mimi -ni Mungu -wa baba zako -huyo Mungu wa-Ibrahimu na wa-Isaka
[G1473](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3588](#) [G3962](#) [G4771](#) [G3588](#) [G2316](#) [G0011](#) [G2532](#) [G2464](#)

καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ, γενόμενος Μωϋσῆς, οὐκ ἐτόλμα
 na wa-Yakobo akitetemeka lakini akiwa Musa hakuthubutu alithubutu
[G2532](#) [G2384](#) [G1790](#) [G1161](#) [G1096](#) [G3475](#) [G3756](#) [G5111](#)

κατανοῆσαι.
 kuangalia
[G2657](#)

‘Mimi ndimi Mungu wa baba zako, Mungu wa Abrahamu, Isaki na Yakobo.’ Mose alitetemeka kwa hofu na hakuthubutu kutazama.

33 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος, Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου,
 akasema lakini kwake -huyo Bwana Vua -hizo viatu -ya miguu yako
[G3004](#) [G1161](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2962](#) [G3089](#) [G3588](#) [G5266](#) [G3588](#) [G4228](#) [G4771](#)

ὁ γὰρ τόπος ἐφ’ ᾧ ἔστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν.
 -hilo kwa-maana mahali ambalo umesimama ni nchi takatifu ni
[G3588](#) [G1063](#) [G5117](#) [G1909](#) [G3739](#) [G2476](#) [G1093](#) [G0040](#) [G1510](#)

“Ndipo Bwana akamwambia, ‘Vua viatu vyako kwa maana mahali unaposimama ni patakatifu.

34 ἰδὼν, εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ
 kuona nimeona -ya mateso -ya watu wangu -wale katika Misri na
[G3708](#) [G3708](#) [G3588](#) [G2561](#) [G3588](#) [G2992](#) [G1473](#) [G3588](#) [G1722](#) [G0125](#) [G2532](#)

τοῦ στεναγμοῦ αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτούς; καὶ νῦν
 -ya kuugua kwao nimesikia na nimeshuka kuwaokoa wao na sasa
[G3588](#) [G4726](#) [G0846](#) [G0191](#) [G2532](#) [G2597](#) [G1807](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3588](#)

δεῦρο, ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον.
 njoo nikutume wewe kwenda Misri
[G1204](#) [G0649](#) [G4771](#) [G1519](#) [G0125](#)

Hakika nimeona mateso ya watu wangu huko Misri. Nimesikia kilio chao cha uchungu, nami nimeshuka ili niwaokoe. Basi sasa njoo, nami nitakutuma Misri.’

35 Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἤρνήσαντο, εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν
 Huyu -huyu Musa ambaye walimkataa wakisema Nani wewe alikuweka
[G3778](#) [G3588](#) [G3475](#) [G3739](#) [G0720](#) [G3004](#) [G5101](#) [G4771](#) [G2525](#)

ἄρχοντα καὶ δικαστὴν? τοῦτον ὁ Θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν
 mtawala na hakimu huyu -huyo Mungu amemtuma mtawala na mkombozi
[G0758](#) [G2532](#) [G1348](#) [G3778](#) [G3588](#) [G2316](#) [G2532](#) [G0758](#) [G2532](#) [G3086](#)

ἀπέσταλκεν, σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ
 kwa mkono wa-malaika -yule aliyemtokea yeye katika -hilo kichaka
[G0649](#) [G4862](#) [G5495](#) [G0032](#) [G3588](#) [G3708](#) [G0846](#) [G1722](#) [G3588](#)

βάτω.
 kichaka
[G0942](#)

“Huyu ndiye Mose yule waliyemkataa wakisema, ‘Ni nani aliyekufanya mtawala na mwamuzi juu yetu?’ Alikuwa ametumwa na Mungu mwenyewe kuwa mtawala na mkombozi wao, kwa njia ya yule malaika aliyemtokea katika kile kichaka.

36 οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῆ Αἰγύπτῳ,
 huyu aliwatoa wao akifanya maajabu na ishara katika nchi ya-Misri
[G3778](#) [G1806](#) [G0846](#) [G4160](#) [G5059](#) [G2532](#) [G4592](#) [G1722](#) [G1093](#) [G0125](#)

καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ Θαλάσσει, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη
 na katika Bahari-ya-Shamu na katika -hilo jangwa miaka arobaini
[G2532](#) [G1722](#) [G2063](#) [G2281](#) [G2532](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2048](#) [G2094](#)

τεσσεράκοντα.
 arobaini
[G5062](#)

Aliwaongoza wana wa Israeli kutoka Misri, baada ya kufanya ishara na maajabu mengi huko Misri, katika Bahari ya Shamu, na katika jangwa kwa muda wa miaka arobaini.

37 οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἶπας τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, Προφῆτην
 huyu ni -yule Musa ambaye alisema kwa wana wa-Israeli Nabii
[G3778](#) [G1510](#) [G3588](#) [G3475](#) [G3588](#) [G3004](#) [G3588](#) [G5207](#) [G2474](#) [G4396](#)

ὕμῃν ἀναστήσει ὁ Θεὸς, ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ,
 kwenu atawainulia -huyo Mungu kutoka -kwa ndugu zenu kama mimi
[G4771](#) [G0450](#) [G3588](#) [G2316](#) [G1537](#) [G3588](#) [G0080](#) [G4771](#) [G5613](#) [G1473](#)

“Huyu ndiye yule Mose aliyewaambia Waisraeli, ‘Mungu atawainulia nabii kama mimi kutoka miongoni mwa ndugu zenu wenyewe.’

38 οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 huyu ni -yule aliyekuwa katika -hiyo mkutano katika -hilo jangwa
[G3778](#) [G1510](#) [G3588](#) [G1096](#) [G1722](#) [G3588](#) [G1577](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2048](#)

μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ,
 pamoja-na -yule malaika aliyesema naye katika -huo mlima Sinai na
[G3326](#) [G3588](#) [G0032](#) [G3588](#) [G2980](#) [G0846](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3735](#) [G4614](#)

καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν. ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν,
 pamoja-na baba zetu sisi ambaye alipokea maneno hai kutupa sisi
[G2532](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G3739](#) [G1209](#) [G3051](#) [G2198](#) [G1325](#) [G1473](#)

Huyu ndiye yule Mose aliyekuwa katika kusanyiko huko jangwani, ambaye malaika alisema naye pamoja na baba zetu kwenye Mlima Sinai, naye akapokea maneno yaliyo hai ili atupatie.

39 ὧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ
 ambaye hawakutaka walitaka watiifu kuwa -wale baba zetu bali
[G3739](#) [G3756](#) [G2309](#) [G5255](#) [G1096](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G0235](#)

ἀπώσαντο, καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον,
 walimsukuma na wakageuka katika -hizo mioyo yao kwenda Misri
[G0683](#) [G2532](#) [G4762](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2588](#) [G0846](#) [G1519](#) [G0125](#)

“Lakini baba zetu walikataa kumtii Mose, badala yake wakamkataa na kuielekeza mioyo yao Misri tena.

40 εἰπόντες τῷ Ἁαρῶν, Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν. ὁ
 wakisema kwa Haruni Tufanyie sisi miungu ambao watatutangulia sisi -yule
[G3004](#) [G3588](#) [G0002](#) [G4160](#) [G1473](#) [G2316](#) [G3739](#) [G4313](#) [G1473](#) [G3588](#)

γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ
 kwa-maana Musa huyu ambaye alitutoa sisi kutoka nchi ya-Misri hatujui
[G1063](#) [G3475](#) [G3778](#) [G3739](#) [G1806](#) [G1473](#) [G1537](#) [G1093](#) [G0125](#) [G3756](#)

οἶδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ.
 tunajua nini ilimtokea yeye
[G1492](#) [G5101](#) [G1096](#) [G0846](#)

Wakamwambia Aroni, ‘Tufanyie miungu watakaotungoza, kwa maana mtu huyu Mose aliyetutoa nchi ya Misri, hatujui yaliyompata.’

41 καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ
 na walifanya-ndama katika -zile siku zile na wakatoa dhabihu kwa
[G2532](#) [G3447](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2250](#) [G1565](#) [G2532](#) [G0321](#) [G2378](#) [G3588](#)

εἰδώλω, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν.
 sanamu na wakafurahi katika -hayo matendo -ya mikono yao
[G1497](#) [G2532](#) [G2165](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2041](#) [G3588](#) [G5495](#) [G0846](#)

Huu ni ule wakati walitengeneza sanamu katika umbo la ndama, wakailitea sadaka kufanya maadhimisho kwa ajili ya kile kitu walichokitengeneza kwa mikono yao wenyewe.

42 ἔστρεψεν δὲ ὁ Θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ
 akageuka lakini -huyo Mungu na akawaacha wao kuabudu -hilo jeshi
[G4762](#) [G1161](#) [G3588](#) [G2316](#) [G2532](#) [G3860](#) [G0846](#) [G3000](#) [G3588](#) [G4756](#)

τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν: Μὴ
 -la mbingu kama imeandikwa katika kitabu -wa manabii Je
[G3588](#) [G3772](#) [G2531](#) [G1125](#) [G1722](#) [G0976](#) [G3588](#) [G4396](#) [G3361](#)

σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι, ἔτη τεσσεράκοντα ἐν
 wanyama-wa-kuchinja na dhabihu mlinileta mimi miaka arobaini katika
[G4968](#) [G2532](#) [G2378](#) [G4374](#) [G1473](#) [G2094](#) [G5062](#) [G1722](#)

τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ?
 -hilo jangwa nyumba ya-Israeli
[G3588](#) [G2048](#) [G3624](#) [G2474](#)

Ndipo Mungu akageuka, akawaacha waabudu jeshi lote la mbinguni, kama ilivyoandikwa katika Kitabu cha Manabii: “Je, mliniletea dhabihu na sadaka kwa miaka arobaini kule jangwani, ee nyumba ya Israeli?”

43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολοχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ
na mlíchukua -hilo hema -la Moloki na -hilo nyota -la mungu
[G2532](#) [G0353](#) [G3588](#) [G4633](#) [G3588](#) [G3434](#) [G2532](#) [G3588](#) [G0798](#) [G3588](#) [G2316](#)

[ύμῶν] ῥαιφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς; καὶ
[wenu] Refani -hizo sanamu ambazo mlifanya kuabudu wao na
[G4771](#) [G4481](#) [G3588](#) [G5179](#) [G3739](#) [G4160](#) [G4352](#) [G0846](#) [G2532](#)

μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.
nitawahamisha ninyi mbali-na Babeli
[G3351](#) [G4771](#) [G1900](#) [G0897](#)

La, ninyi mliinua madhabahu ya Moleki, na nyota ya mungu wenu Refani, vinyago mlivyotengeneza ili kuviabudu. Kwa hiyo nitawapeleka mbali' kuliko Babeli.

44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ,
-Hilo hema -la ushuhuda lilikuwa kwa baba zetu katika -hilo jangwa
[G3588](#) [G4633](#) [G3588](#) [G3142](#) [G1510](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2048](#)

καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῆ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν
kama aliagiza -yule aliyesema na Musa kulifanya hilo kulingana-na -hilo
[G2531](#) [G1299](#) [G3588](#) [G2980](#) [G3588](#) [G3475](#) [G4160](#) [G0846](#) [G2596](#) [G3588](#)

τύπον ὃν ἔωράκει,
mfano ambao aliona
[G5179](#) [G3739](#) [G3708](#)

"Baba zetu walikuwa na lile Hema la Ushuhuda huko jangwani. Lilikuwa limetengenezwa kama Mungu alivyokuwa amemwelekeza Mose, kulingana na kielelezo alichoono.

45 ἦν καὶ εἰσηγάγον, διαδεξάμενοι, οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ
ambalo pia walileta wakipokelewa -wale baba zetu pamoja-na Yoshua
[G3739](#) [G2532](#) [G1521](#) [G1237](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G3326](#) [G2424](#)

ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῴσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ
katika -ile milki -ya mataifa ambayo aliwafukuza -huyo Mungu kutoka
[G1722](#) [G3588](#) [G2697](#) [G3588](#) [G1484](#) [G3739](#) [G1856](#) [G3588](#) [G2316](#) [G0575](#)

προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ,
uso -wa baba zetu hadi -ya siku za-Daudi
[G4383](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G2193](#) [G3588](#) [G2250](#) [G1138](#)

Baba zetu wakiisha kulipokea hema kwa kupokezana wakiongozwa na Yoshua katika milki ya nchi kutoka kwa yale mataifa ambayo Mungu aliyafukuza mbele yao, nalo likadumu katika nchi mpaka wakati wa Daudi,

46 ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠτήσατο εὐρεῖν σκὴνωμα
ambaye alipata neema mbele-ya -huyo Mungu na aliomba kupata makao
[G3739](#) [G2147](#) [G5485](#) [G1799](#) [G3588](#) [G2316](#) [G2532](#) [G0154](#) [G2147](#) [G4638](#)

τῷ οἴκῳ Ἰακώβ.
kwa nyumba ya-Yakobo
[G3588](#) [G3624](#) [G2384](#)

ambaye alipata kibali kwa Mungu, naye akaomba kwamba ampatie Mungu wa Yakobo maskani.

47 Σολομῶν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον.
Solomoni lakini alimjengea yeye nyumba
[G4672](#) [G1161](#) [G3618](#) [G0846](#) [G3624](#)

Lakini alikuwa Solomoni ndiye alimjengea Mungu nyumba.

48 ἄλλ' οὐχ ὁ "Υψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ; καθὼς
lakini si -yule Aliye-Juu-Sana katika vilivyofanywa-kwa-mikono anakaa kama
[G0235](#) [G3756](#) [G3588](#) [G5310](#) [G1722](#) [G5499](#) [G2730](#) [G2531](#)

ὁ προφήτης λέγει,
-yule nabii asema
[G3588](#) [G4396](#) [G3004](#)

"Hata hivyo, Yeye Aliye Juu Sana hakai kwenye nyumba zilizojengwa kwa mikono ya wanadamu. Kama nabii alivyosema:

49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
-Hilo mbingu ni-kwangu kiti-cha-enzi -hiyo lakini dunia kiti-cha-miguu -ya miguu
[G3588](#) [G3772](#) [G1473](#) [G2362](#) [G3588](#) [G1161](#) [G1093](#) [G5286](#) [G3588](#) [G4228](#)

μου. ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετε μοι? λέγει Κύριος, ἡ, τίς τόπος τῆς
yangu gani nyumba mtanijengea mimi asema Bwana au gani mahali -pa
[G1473](#) [G4169](#) [G3624](#) [G3618](#) [G1473](#) [G3004](#) [G2962](#) [G2228](#) [G5101](#) [G5117](#) [G3588](#)

καταπαύσεώς μου?
pumziko pangu
[G2663](#) [G1473](#)

"Mbingu ni kiti changu cha enzi, nayo dunia ni mahali pa kuweka miguu yangu. Mtanijengea nyumba ya namna gani? asema Bwana. Au mahali pangu pa kupumzikia patakuwa wapi?"

50 οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα?
Je-si -huo mkono wangu ulifanya haya yote
[G3780](#) [G3588](#) [G5495](#) [G1473](#) [G4160](#) [G3778](#) [G3956](#)

Je, mkono wangu haukufanya vitu hivi vyote?"

51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρδίαις καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ
Wenye-shingo-ngumu na wasiotahiriwa mioyo na katika masikio ninyi daima
[G4644](#) [G2532](#) [G0564](#) [G2588](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3775](#) [G4771](#) [G0104](#)

τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε; ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ
-huo Roho -huo Mtakatifu mnampinga kama -wale baba zenu na
[G3588](#) [G4151](#) [G3588](#) [G0040](#) [G0496](#) [G5613](#) [G3588](#) [G3962](#) [G4771](#) [G2532](#)

ὑμεῖς.
ninyi
[G4771](#)

"Enyi watu wenye shingo ngumu, msiotahiriwa mioyo wala masikio, daima hamwachi kumpinga Roho Mtakatifu, kama walivyofanya baba zenu.

52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν? καὶ
yupi -wa manabii hawakumtesa walimtesa -wale baba zenu na
[G5101](#) [G3588](#) [G4396](#) [G3756](#) [G1377](#) [G3588](#) [G3962](#) [G4771](#) [G2532](#)

ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγειλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Δικαίου,
waliwaua -wale waliotangaza-mapema kuhusu -ya kuja -kwa Mwenye-Haki
[G0615](#) [G3588](#) [G4293](#) [G4012](#) [G3588](#) [G1660](#) [G3588](#) [G1342](#)

οὗ νῦν ὑμεῖς προδότες καὶ φονεῖς ἐγένεσθε!
ambaye sasa ninyi wasaliti na wauaji mmekuwa
[G3739](#) [G3568](#) [G4771](#) [G4273](#) [G2532](#) [G5406](#) [G1096](#)

Je, kuna nabii gani ambaye baba zenu hawakumtesa? Waliwaua wale waliotabiri habari za kuja kwake yule Mwenye Haki. Nanyi sasa mmekuwa wasaliti wake na wauaji.

53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ
ambao mlipokea -hiyo sheria kama amri za-malaika na hamkuishika
[G3748](#) [G2983](#) [G3588](#) [G3551](#) [G1519](#) [G1296](#) [G0032](#) [G2532](#) [G3756](#)

ἐφυλάξατε.
mliishika

[G5442](#)

| Ninyi ndio mlipokea sheria zilizoletwa kwenu na malaika, lakini hamkuzitii.”

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον
Waliposikia lakini haya walikasirika-sana katika mioyo yao na walisaga
[G0191](#) [G1161](#) [G3778](#) [G1282](#) [G3588](#) [G2588](#) [G0846](#) [G2532](#) [G1031](#)

τοὺς ὀδόντας ἐπ’ αὐτόν.
-hizo meno juu-yake yeye

[G3588](#) [G3599](#) [G1909](#) [G0846](#)

| Waliposikia haya wakaghadhibika, wakamsagia meno.

55 ὑπάρχων δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν
akiwa lakini amejaa Roho Mtakatifu akitazama-kwa-makini katika -hilo
[G5225](#) [G1161](#) [G4134](#) [G4151](#) [G0040](#) [G0816](#) [G1519](#) [G3588](#)

οὐρανὸν, εἶδεν δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν
mbingu aliona utukufu wa-Mungu na Yesu akisimama kwenye mkono-wa-kulia
[G3772](#) [G3708](#) [G1391](#) [G2316](#) [G2532](#) [G2424](#) [G2476](#) [G1537](#) [G1188](#)

τοῦ Θεοῦ,
-wa Mungu

[G3588](#) [G2316](#)

| Lakini yeye Stefano, akiwa amejaa Roho Mtakatifu, alikaza macho mbinguni, akaona utukufu wa Mungu, na Yesu akiwa amesimama mkono wa kuume wa Mungu.

56 καὶ εἶπεν, Ἴδοὺ, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους, καὶ τὸν Υἱὸν
na akasema Tazama naona -hizo mbingu zimefunguliwa na -yule Mwana
[G2532](#) [G3004](#) [G3708](#) [G2334](#) [G3588](#) [G3772](#) [G1272](#) [G2532](#) [G3588](#) [G5207](#)

τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ Θεοῦ.
-wa Mtu kwenye mkono-wa-kulia akisimama -wa Mungu

[G3588](#) [G0444](#) [G1537](#) [G1188](#) [G2476](#) [G3588](#) [G2316](#)

| Akasema, “Tazameni! Naona mbingu zimefunguka, na Mwana wa Adamu amesimama upande wa kuume wa Mungu.”

57 κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ
wakipiga-kelele lakini kwa-sauti kuu walifunika -hizo masikio yao na
[G2896](#) [G1161](#) [G5456](#) [G3173](#) [G4912](#) [G3588](#) [G3775](#) [G0846](#) [G2532](#)

ᾠρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ’ αὐτόν.
wakakimbia kwa-umoya juu-yake yeye

[G3729](#) [G3661](#) [G1909](#) [G0846](#)

| Lakini wao wakapiga kelele kwa sauti kubwa, wakaziba masikio yao, wakamrukia kwa nia moja.

58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἔλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες
na wakimtupa-nje nje-ya -huo mji walipiga-mawe na -wale mashahidi
[G2532](#) [G1544](#) [G1854](#) [G3588](#) [G4172](#) [G3036](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3144](#)

ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν, παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου.
waliweka -hizo nguo zao kwenye -hizo miguu ya-kijana aitwaye Sauli

[G0659](#) [G3588](#) [G2440](#) [G0846](#) [G3844](#) [G3588](#) [G4228](#) [G3494](#) [G2564](#) [G4569](#)

Wakamtupa nje ya mji, wakampiga kwa mawe. Nao mashahidi wakaweka mavazi yao miguuni mwa kijana mmoja ambaye jina lake aliitwa Sauli.

- 59 καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ,
na walimpiga-mawe -yule Stefano akiomba na akisema Bwana Yesu
[G2532](#) [G3036](#) [G3588](#) [G4736](#) [G1941](#) [G2532](#) [G3004](#) [G2962](#) [G2424](#)
- δέξαι τὸ πνεῦμά μου.
pokea -huo roho wangu
[G1209](#) [G3588](#) [G4151](#) [G1473](#)

Walipokuwa wakimpiga mawe, Stefano aliomba, “Bwana Yesu, pokea roho yangu.”

- 60 θεὸς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ
akipiga-magoti lakini -hayo magoti akalia kwa-sauti kuu Bwana usiwahesabie
[G5087](#) [G1161](#) [G3588](#) [G1119](#) [G2896](#) [G5456](#) [G3173](#) [G2962](#) [G3361](#)
- στήσης αὐτοῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐκοιμήθη.
usiwahesabie wao hii -hiyo dhambi na hili akisema alilala
[G2476](#) [G0846](#) [G3778](#) [G3588](#) [G0266](#) [G2532](#) [G3778](#) [G3004](#) [G2837](#)

Kisha akapiga magoti, akalia kwa sauti kubwa akasema, “Bwana usiwahesabie dhambi hii.” Baada ya kusema hayo, akalala.